

მ ჯ ე მ ს ი

ოფიციალური განყოფილება საქართველოს საეკლესიო-საშუალო-საზოგადოებრივი განათლების სამინისტროს.

წესდებულება

სამრევლო-სამხრუნველოების მართლ-მადიდებელ ეკლესიებთან.

1) სამხრუნველოდ ნიუთიერის მხრით სამრევლო ეკლესიისა და კრებულის დაწესებულებას და კეთილდღეობისათვის, და აგრეთვე ბავშვების პირველ დაწყებით სწავლის გამართვისათვის და ქველ საქმეთა გაერცელებისათვის სამრევლოში არსდებიან სამრევლო სამხრუნველონი იმ პირობებზე, რომელნიც განიხილვიან კეთილმსახურებითა და მართლ-მადიდებელი სარწმუნოების ერთგულობით (მუხ. 1 უმაღ. დამტკიც. 2 აგვ. 1884 წ. დებ. პ. ს. ზ. № 41144).

შენიშვნა. ამ სამრევლოდ დაწესების მიზანია მართლმადიდებლისა და წმ. ეკლესიის დახმარება, ეკლესიის კეთილდღეობისა და მშენებლობის დახმარება და ეკლესიის მოსამსახურეთა ნიუთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესება და, სასულიერო განათლების გაუმჯობესება, და ამათთან დაკავშირებული ეკლესიის ქონებათა და მამულთა სარეზერვუა და ფუნდების (რეზ. 12 რეგ. 1868 წ. № 62 1).

2) სამხრუნველონი უნდა იყვნენ: ადგილობრივი ეკლესიის მოსამსახურეთაგან, რომელნიც უმჯობესი წევრნი არიან და სამწყსოის წევრებისაგან, რომელთაც ირჩევს მათი საზოგადო კრება (მუხ. 9) განსაზღვრული ვადით. თითოეული სამხრუნველოს ერის-კაცთაგან წევრთა რიცხვი და მათი სამსახურის ვადა ისაზღვრება თითოეული სამრევლოს ადგილობრივ გარემოებათა მიხედვით, იმავე სამწყსოთა კრების მიერ, რაზედაც უნდა უწყებულ იქნეს ეპარქიალური მღვდელ-მთავარი. ეკლესიის მნათე არის სამხრუნველოს უმჯობესი წევრი. სოფლის სამრევლოებში დაწესებულ სამხრუნველოებში არიან უმჯობესი წევრებთან სოფლის

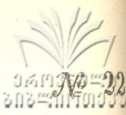
სათემო მამასახლისები; ერთ სამრევლოს თუ ეკუთვნიან რამოდენიმე სათემოების გლეხები, მაშინ მის სამხრუნველოში მონაწილეობას იღებენ ამ სათემოთა ყველა მამასახლისები; ხოლო თუ ერთი სათემოს მცხოვრებნი ეკუთვნიან რამდენიმე სამრევლოებს, მაშინ ამ სათემოს მამასახლისი ითვლება წევრად ყველა იმ სამრევლოების სამხრუნველოებში (მუხ. 2 უმაღ. დამტ. 2 აგვ. 1884 წ. დებ. პ. ს. ზ. № 41114).

3) სამხრუნველოს თავ-მჯდომარეს ირჩევს სამწყსოთა საზოგადო კრება, ხმის უმეტესობით, ისეთ პირობებზე, რომელთაც დაუმსახურიათ საზოგადო ნდობა, ამათ რიცხვში შედის ადგილობრივი მღვდელიც, რომელიც მეორე მუხ. ძალით ყოველ შემთხვევაში ითვლება სამხრუნველოს უმჯობესი წევრად. სამხრუნველოს თავ-მჯდომარეს ენიჭება სამრევლოს მხრუნველის წოდება. როდესაც მხრუნველი სხვაგან იმყოფება, მის მაგიერ სამხრუნველოში თავ-მჯდომარეობს მღვდელი — სამრევლო ეკლესიის წინამძღვარი (მუხ. 3 იქვე).

4) სამხრუნველოებს თავის სხდომებზე შეუძლიათ მოიწვიონ თავიანთ წერეთა გარდა, სხვა პირნიც თავისი უფლებულობისამებრ. სამხრუნველოებში განსახილველად წარმოდგენილი საგნები მტკიცდებიან ხმის უმეტესობით; როდესაც ხმები თანასწორად იყოფება, მაშინ იმ მხარეს ეძლევა უპირატესობა, სითაც კრებაში თავ-მჯდომარის ხმაა. სამხრუნველოების სხდომათა დრო, მათი საქმეების წესი, თანამდებობათა განაწილება წევრთა შორის, და სხვ. ისაზღვრებიან თვით სამხრუნველოებისაგან, რაზედაც, თუ საჭიროება მოითხოვს, იუწყება ეპარქიალური მღვდელ-მთავარი (მუხ. 4 იქვე).

5) სამრევლო სამხრუნველოები ვალდებული არიან იზრუნონ: 1) სამრევლო ეკლესიის შენახვაზე და მის საჭიროებათა დაკმაყოფილებაზე და საშუალებათა გამოძებნაზე და საეკლესიო შენობათა შესაკეთებლად ან დაძველებულ და დანგრეულთა მაგიერ ახალთა ასაგებად; 2) იმაზე, რათა სამრევლო სამღვდელოებს ეძლეოდეს ყველა დანიშნული საშუა-

*) ეს განმარტება გამოიცა ზოგიერთ სამრევლო სამხრუნველოთა შეამდგომლობის გამო ეკლესიებში ყველა მოგროვილი ფულების მათ განკარგულებაში გადმოცემის შესახებ.

ლებანი მათ შესანახად, ხოლო თუ ეს საშუალებანი არ კმარან, იზრუნონ მათი გადიდების სახსოროთა აღმოჩენაზედ; 3) ეკკლესიის კრებულთათვის სახლების აღშენებაზედ; 4) საშუალებათა აღმოჩენაზედ სკოლების, საკათმყოფოების, საგლახო და თავშესაფარებელი ბინების და სხვა საქველმოქმედო დაწესებულებათა დაარსებაზედ, რომელთა აღშენება და მმართველთაგანთა შეადგენს სამზრუნველოთა მოვალეობას; 5) საზოგადოდ სამრევლოში მცხოვრებ ღარიბთათვის, როცა ეს აუცილებლად საჭიროა, შემწეობის აღმოჩენაზედ, აგრეთვე უპატრონო გარდაცვალებულთა დასაფლავებაზე და სასაფლაოების წესიერად დაცვაზედ (მუხ. 5 იქ.).

6) უმახლობელეს წყაროთა ფულისა და სხვა საშუალებათა სამრევლო სამზრუნველოებისათვის საზოგადო შედგენენ კეთილმზნებლობითი შეწირულებანი მრევლთა და გარეშე პირთაგან. თავის სამრევლოს გარეთ შეწირულებათა მოსაგროვებლად ეპარქიალურ მღვდელ-მთავარს შეუძლია მისცეს შესაკრებელი წიგნები. შეწირულებანი იკრიბებიან ცალკე: 1) ეკკლესიის სასარგებლოდ, 2) კრებულის სასარგებლოდ, 3) სკოლისა და სხვა საქველმოქმედო დაწესებულებათათვის. თუ ესრეთ შეწირულებათა ვერ დააკმაყოფილეს ყველა მოთხოვნილებანი, მაშინ სამზრუნველო, საპატრიარქო წევრებთან მოლაპარაკების შემდეგ, შეადგენს წინადადებას მრევლთაგან განსაზღვრულის ერთ ღროულის, ანუ მუდმივის ღალის მოკრებაზედ, კრებულის დასახმარებლად, ან სხვა რამე საჭიროებისათვის. ასეთი წინადადება წარედგინება განსახილველად მრევლთა საზოგადო კრებას და, მისი მიღების და მასზედ განაჩენის დადგენის შემდეგ, ხდება იგი სავალდებულოთ ყველასათვის, ვინც მასზედ თანხმობა განაცხადა. როდესაც სამრევლოის კეთილმოწყობად საჭირო აღმოჩნდება რამე შემწეობა ან დახმარება ხაზინიდან, ანუ სასულიერო და სხვა უწყებათაგან, მაშინ სამრევლო სამზრუნველო შემადგომლობს მათ წინაშე ესრეთ შემწეობაზედ ან დახმარებაზედ (მ. 6 იქ.).

7) თუ სამრევლოში უკვე არიან სამრევლო ანუ კერძო საქველმოქმედო დაწესებულებანი, მაგალითებრ, სამზრუნველო რჩენანი ანუ საზოგადოებანი სამრევლოის ღარიბთა დასახმარებლად, საკათმყოფონი, თავშესაფარი ბინა, სკოლები და სხვ., მაშინ სამრევლო: სამზრუნველოებმა, მათი მოქმედების შეუვიწროებლად, ხელი უნდა უწყონ, შეძლებისადაგვარ ესეთ დაწესებულებათა გაუმჯობესობას და გავრცელებას (მუხ. 7 იქვე).

8) სამრევლო სკოლები, როგორც საზოგადო დაწესებულებანი იმყოფებიან სასულიერო და სამოქალაქო მთავრობათა მფარველობის ქვეშ. როდესაც ასრულებენ თავიანთ მოვალეობათა, როგორც ადგილობრივ საზოგადოებათა იარაღნი, სამზრუნველოები ვალდებული არიან თავის საქმეები მართონ საჭირო სიტხადით და საცნაურობით და ერიდებოდნენ ყოველს ნამეტან კანონიერებას. წლის ბოლოს, ისინი აძლევენ ანგარიშს თავის მოქმედებაზე და შესახებ მათგან კარგულებაში არსებულ ფულთა და ქონებათა, მრევლთა საზოგადო კრებას, რომელზედაც დამოკიდებულია ანგარიშის მიცემის წესი და მისი შემოწმება (მ. 8 იქ.).

შენიშვნა. შესასებ სამზრუნველოებს სასკოლო ფულ ბეჭდის ხმატებისა განმარტებულია: სამზრუნველოებს, რომელნიც აკსდებიან ეკკლესიათა სამზრუნველო ტაძრისა და კრებულის ნივთიერ კეთილდღეობაზედ, ბავშვებისა შიგნით დაწესებით სწავლაზე და საქველმოქმედო საქმეთა გაგრძელებაზედ სამრევლოში, — შესდგებიან რა სამღვდელთა შიგნით და ეკკლესიის მნათესაგან მრევლთა საზოგადო კრების შიგნით საერო პირთაგან, — არც თავის მიზნით, არც შედგენილობით, — არც აქვსთ თვით მდგომარე, ესე იგი, განსაკუთრებით სამრევლოებსა და სამრევლო ეკკლესიისაგან დაწესებულებებისა, ასე რომ სამზრუნველოებისადმი გუთვნილი ფულების სელესტელისაგან წინადად ფულისა გუთვს შეიძლება დაესკათ ბეჭდები თავ-მჯდომარეთა, მღვდელთა, ეკკლესიის მნათეთა, სათემო მამასახლისთა, რომელნიც ხოფელს სამრევლოებში დაასკებულ სამზრუნველოებში ათვლებიან უკველ წევრებად, და აგრეთვე სამზრუნველოის სხვა წევრებისა, შესაბამისისა, თუ რომელ დადგენს მრევლთა საზოგადო კრება, რომელსაც ეკუთვნიან სამზრუნველოების განკარგულებაში აკსდებულ ფულთა და ქონებათა შესასებ ანგარიშის მიცემის წესის დადგენა; აგრეთვე, სამზრუნველოის საქმეთა გამო მიწერ-მოწერის დროსაც, რომელიც არ უნდა იყოს და არც შეიძლება რთული ყოფს, რადგანაც სამზრუნველოებს, ვალდ აქვსთ დადებული მოკრიდონ ეოველგვარს ნამეტან კანონიერებას, — შეიძლება ისმარონ კერძო ბეჭდები თავ-მჯდომარის, ან მღვდლების, ამისათვის სამრევლო სამზრუნველოთა ბეჭდები, თუ სიძველე იქმნეს ისინი გაკეთებული, უნდა გამოერთვას მათ (უქმ. 27 ივლ. 1867 წ.).

9) მართლ-მადიდებელ მრევლთა საზოგადო კრებანი სამრევლო სამზრუნველოთა საქმეების გამო შესდგებიან სამრევლოის ყველა მფარველთაგან და მრევლთაგან, რომელთაც თუქცა სახლები არა აქვს სამრევ-

ლოში, მაგრამ ნება კი აქვს დაესწრონ ადგილობრივ ქალაქის ანუ სოფლის საზოგადოების კრებებში, ანუ ეინც აზნაურთა, — აზნაურთა კრებებში, და აგრეთვე სხვა ზრეცლთაგან, რომელთაც მოწვევას სამრევლო სამზრუნველო სასარგებლოდ დაინახავს ამ კრებებში დასასწრებლად. თითოეულ პირს, რომელიც კრებაში ესწრება, თითო ღამე ეძლევა (მუხ. 9 უმაღ. დამტკიც. 2 აგვ. 1884 წ. დებულ.).

11) ყველა პირების ცალკე სია, რომელთაც მცხრე ზუქლის ძალით ნება აქვს დაესწრონ ზრეცლთა საზოგადო კრებას, სამრევლო სამზრუნველოსაგან უნდა ექმნეს შემდგარი და დაცული შეუცვლელად. თავდაპირველად, სამზრუნველოთა დაარსებამდე, ეს სია დგება მღვდლისაგან — ეკლესიის წინამძღვრიდან — ზრეცლთაგან ათი საპატრო პირის თანა დასწრებით (მუხ. 10 იქვე).

11) ზრეცლთა კრებები მოიწვევიან სამრევლო სამზრუნველოს თავმჯდომარისაგან, და თუ ის სხვაგანაა, ეკლესიის წინამძღვრის — ღვდლისაგან, სამზრუნველოს თანხმობით და იმართებიან მათი ზედამხედველობით. დანიშნული კრების დღეზედ, ადგილზედ და მიზანზედ მღვდელი ატყობინებს ზრეცლთა თვით ეკლესიაში, როცა ხალხია მოგროვილი, კრების წინ სამ კვირა-უქმე დღეებში.

12) ზრეცლთა კრება ითვლება კანონიერად, თუ მასზედ დაესწრო არა ნაკლები მეთოდის იმ პირთა, რომელთაც კრებაზედ დასწრების უფლება აქვს. კრებაშიდ საქმეები გარდაწყდებიან ხმის უმეტესობით და დადგენილ გადაწყვეტილებასზედ სდგება განაჩენი. განაჩენები შესახებ ღლის დადგენისა, რომელიც სავალდებულოა მხოლოდ მათთვის, ეინც მასზედ თანხმობა განაცხადა, ითვლებიან კანონიერად, კიდევ რომ კრებაზედ ზემო აღნიშნულ პირთა რიცხვზედ ნაკლებიც დაესწრონ (მუხ. 11 იქვე).

13) სამზრუნველოს ანგარიშის შესამოწმებლად და სხვა განკარგულებათათვის, სამზრუნველოს წევრთა აღრიცხვის გარდა, ზრეცლთ შეუძლიათ თვის შორის დანიშნონ უფლებით შემოსილნი პირნი 3 — 15-დ, სამრევლოს სივრცის მიხედვით (მუხ. 12 იქ.).

14) შესახებ საგანთა, რომლებიც აღემატებიან სამზრუნველოს და ზრეცლთა საზოგადო კრების უფლებას, აგრეთვე საეკლესიო შემთხვევებში, სამზრუნველო წარუდგენს საქმეს ეპარქიალურ მღვდელ-მთავარს, გადასწევდა ანუ მისაწერად, ვისდამიც ჯერ არის (მ. 13 ი.).

15) სამრევლოებში, რომლებშიაც სამზრუნველოთა დაარსება რამოდენიმე აღრიცხულ წევრთაგან მოუხერხებელი აღმოჩნდება, სამზრუნველოს მოვალეობანი, ეპარქიალური მღვდელ-მთავრის დამტკიცებით, შეიძლება მიენდოს ერთ პირს, რომელიც დიდად პატივცემულია სამრევლოში და მიენიჭოს იმას შესაფერი უფლებანი და მზრუნველის წოდება. ესეთი უფლებით შემოსილი პირი მოქმედობს ყველაფერში ზემო აღნიშნულ წესდებათა თანახმად და ყოველ საჭირო შემთხვევებში წინადაც შეთანხმდება ეკლესიის წინამძღვართან (მუხ. 14 იქვე).

16) სამრევლო სამზრუნველოების დაარსება, ნაჩვენები მუხლების ძალით, მინდობილი აქვს ეპარქიალურ მღვდელ-მთავრებს, რომლებმაც ისინი უნდა გახსნან არა ერთ დროულად, არამედ თან-და-თან, და შეძლებისა და მოხერხების დავარ. ხოლო ადგილობრივ მთავრობათა და საზოგადოებათა ქალაქებში და სოფლებში, აგრეთვე მომრიგებელ დაწესებულებათა, — შინაგან საქმეთა და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრთა მიწერ-მოწერით, მინდობილი აქვს აღმოუჩინონ შეძლებისადაგვარი შემწეობა ამ საქმის წესიერად და წარმატებით წასაყვანად (მუხ. 1 უმაღ. დამტკიც. 2 აგვ. 1884 წ. სამ. სახელ. რჩე.).

17) თუ ეინცობა საჭიროება მოითხოვს შეიქსოს, ან შეიცვალოს წესდება სამრევლო სამზრუნველოებისა, ეს სამზრუნველოები წარუდგენენ ამაზედ საქმეს ეპარქიალურ მღვდელ-მთავარებს და ეს უკანასკნელნი გამოითხოვენ ნება-რთვას დადგენილი წესისაგან. ყველა იმ შემთხვევებში, სადაც საჭიროა შემწეობა ანუ დასკვნა სამოქალაქო მთავრობისა, მღვდელ-მთავრები ეალდებული არიან გამართონ მიწერ-მოწერა ადგილობრივ გუბერნიის მთავრობათა (პ. 2 უმაღ. დამ. 2 აგვ. 1884 წ. სამ. სახელ. რჩ.).

18) ამჟორის პირას და სამხრეთ მცხოვრებთა და ყოფილ პატარის ჯარის კაცთა ოლქებში გახსნა საეკლესიო-სამრევლო რჩევათა მოქმედების შესთანხმებლად სამრევლო სამზრუნველოებზე დადგენილ წესდებასთან, ადგილობრივ მთავრობასთან შეთანხმებით, და სადაც გახსნილია, განსაკუთრებით, გუბერნიის პრისუტსტვიე სამღვდელოების ნივთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, საქმის გარჩევის შემდეგ ამ პრისუტსტვიეში, — წარუდგინონ საჭირო მოაზრებანი სამზრუნველოებში შესახებ იმ რჩევათა გადაკეთებისა და შეცვლისა.

შენიშვნა. საეკლესიო წიგნები, რომლებიც იყვნენ სამსრულო მცხოვრებლებში ამჟამის შიდას და უოფილ შა-ხოტის ჯარის კანთა ნოვგოროდის და სტარო-რუსკის მაზრების სოფლებში, წოდებულ არიან სამრევლო სამ-წრუნველოებით და შეტყვიდნა მათი შედგენილობის შე-სახებ, თანახმად 2 აგვ. 1884 წ. უმაღლესად დამტკი-რებულის დებულობისა სამრევლო სამწრუნველოებზედ მართლ-მადიდებელ ეკლესიებთან, და ექვემდებარებთან ყოველის მხრით ამ დებულების წესდებათა (28 იანვ. 1868 წ. ზ. ს. წ. № 45439 ობერ-პროკ. ანვ. 1867 წ. და 1869 საქ. უწყ. სინ. 1888 წ. № 4668)

19) რადგან სატახტო ქალაქები განსხვავდებიან ყველა სხვა ადგილებიდან მრავალი მკვიდრი მცხოვრებ-ლებით და დიდძალი რიცხვით დროებით მცხოვრებ-თა სხვა-და-სხვა სამრევლოებში, ამისათვის ადგილო-ბით გუბერნიის პრისუტსტეიებს მიწოდებული ჰქონდათ, სამღვდლოების ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯო-ბესობის შესახებ იქონიონ დაწერილებითი მსჯელო-ბა იმაზედ, თუ რა საფუძველზედ შეიძლება დაარსდეს სამრევლო სამზრუნველოები ს.-პეტერბურლისა და მოსკოვის ეკლესიებთან. (მუხ. 4 უმაღ. დამტკიც. 2 აგვ. 18-4 წ. სახელმწ. რჩ. სამინისტ.)

შენიშვნა. სატახტო ქალაქებში არიან სხვა-და-სხვა სამრევლო სამწრუნველო საზოგადოებანი, რომელ-ნიც სამრევლოს ღარიბთა შემწეობის აღმოსაჩენად, ამღე-ვენ მათ დროებით და მუდმივ შემწეობას, ამღვეენ მათ საჭმელს, ტანსაცმელს იათ ბინებს და სხვ. გარდა ამისა, ზოგიერთ საზოგადოებებში დაარსებული არიან საგლახო სახლები დამოუკთნა თავშესაფარნი და აკრთოკ თავშესაფარნი და სკოლები ბავშვების მოსა-ვლელად და აღსაზრდელად; სხვათა შორის იმ მიზნით, რომ განათავისუფლდნენ ღარიბი მშობლები მათზედ წრუნვისაგან და მათ მისცენ მათ შემდეგ თავისი შრო-მით იშოვონ თავისი ღუგა ბურჱა მაინც. ესეთი საზო-გადოებანი სდგებიან სამრევლოებში, ჩვეულებრივ სახელს ატარებენ სამრევლო ეკლესიებისას და მოქმედებენ თავ-ვანთ წესდებ-თა ძალით.

20) დასავლეთის მხარის განსაკუთრებით გარე-შობათა მიხედვით, ვითარცა დროებითი ზომა, ნება დართულია ჩრდილოეთ-დასავლეთის გუბერნიებში განსაკუთრებითი საეკლესიო რჩევების დაარსება, მათ-თვის ცალკე გამოცემულის წესდების ძალით. (23 მარტ. 1866 წ. უმაღ. დამტ. წეს. კურ. პრისუტ. მართ. წამღვ. საქ. მეტრ.) 1887 წ. ჩრდილოეთ-დასავლეთის მხარის გუბერნიებში საეკლესიო რჩევები სახელწო-დებულ არიან საეკლესიო სამზრუნველოებად და ექვემ-დებარებიან დებულებას 2 აგვ. 1864 წ. საეკლესიო სამ-ზრუნველოებზე. (ობერ-პროკ. ანგარიში 1867 წ.)

ს ი ა

სასუფიერო წოდებ-ს შორის საქართველოს საეკლესიო-სა-მ., რომელთაც უწმიდესი სინოდისაგან მასი მადლ უო-ლად უსამღვდლოესობის, საქართველოს ექსარქოსის, ატყაუბ. სკოპოსის პაღლადის შემდგომლობით დაენაშნათ ერთდროებითი შემწეობა ღ მათ და ნიშნულუბასამებრ.

ა) 1887 წელს.

პ რ ი მ ე ტ ნ ი კ ე პ ს :

1) სიმონ შალიბოვს .	30
2) გრიგორი ფნალოძეს .	30
3) დევანოზი მამისოვის მქვრივს მარიამს	70
მღვდლების მქვრივთა:	
4) ანნა კრილოვისას .	60
5) კლავდია კუზნეცოვისას .	65
6) პელაგია ჩხატარაიშვილისას .	70
7) მარიამ ტიტვი-ნიძისას .	70
8) ანნა მელოისას .	70
9) სოფიო მანტეშოვისას .	70
10) თამარ მთიულთისას .	70
11) სოფიო ტაბლიშისას .	70
12) მელანია ბაზილევსკისას .	70
13) სილონია ხელაშვილისას .	70
14) მარიამ სოფრომაძისას .	70
15) თინათინე გამხარავისას .	70
16) დიკონ მესხის მქვრივს ნონოს .	50
17) პრიჩუტნიკი კოტეშოვის მქვრივს ევატირინეს	30
18) დევანოზი მამაცოვის ასულს ნინას	50
სულ .	1075

და ბ) 1888 წელს.

1) მღვდელს იაკობ ზოგადეს .	70
2) პრიჩუტნიკს ნიკოლოზ ბოჩოროძეს .	30
3) დევანოზის მამისოვის მქვრივს მარიამს	70
მღვდლების მქვრივთა:	
4) ანასტასია ბარნაბოვისას .	70
5) ანასტასია გურგენიძისას .	
6) მარინე დალაქიშვილისას .	
7) მარიამ დადავლისას .	
8) მარიამ ემსახედაშვილისას .	
9) ნინა კარბელოვისას .	70
10) ესთერი კასრაძისას .	
11) სოფიო კახაბეროვისას .	
12) ნინა კაციტაძისას .	
13) კლავდია კუზნეცოვისას .	65
14) ანნა მელოისას .	70
15) პელანია სანთლიკუდოვისას .	70
16) მარიამ ტიტვი-ნიძისას .	60
17) მარიამ ხახუტოვისას .	70
18) პარფენე ცანდევოვისას .	70
19) სილონია ჩივაძისას .	70
20) პელაგია ჩხატარაიშვილისას .	70

პრიჩუტნიკების მქვრივთა:

21) სალომე გლავაძისას .	30
22) მაკრინე კოლოტაძისას .	30
23) დევანოზი მამაცოვის ასულს ნინას	50
სულ .	1455
და სრულიად	2530

მწეპმსი

1883-1889

«მწეპმსი» გამოდის თვეში ორჯერ, ყოველი თვის 15-დღიან და ოც-და-ათ წიტსებში.

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი:

«მწეპმსი»

«მწეპმსი» რუსული გამოცემით

12 თვეთ . . . 5 მან.

12 თვეთ . . . 6 მან.

6 — . . . 3 —

6 — . . . 4 —

გაზეთის ფურცელს და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება ამ ადრესით: *въ Копиаль, Въ контору редакцїи „Мѣсяцѣси“ (Пастырѣ).*

ყველა სტატიები და კორესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავად, ეთუოდ ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელმოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატიები შეიძლება ხან-დის-ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატია, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს შათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს სტატიები მიიტვიან რუსულ ენაზე დაწერილი და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

იღმე საეკლესიო-სამრევლო სამხრუნველოების დაარსების შესახებ ჩვენში. *)

ჩვენს მკითხველებს საზოგადოდ და განსაკუთრებით სამღვდლოებს საკმაოდ განუმარტეთ ჩვენს ეკლესიო-სამრევლო სამხრუნველოების მიზანი, რამდენადაც და ის სარგებლობა, რომელიც ამ სამხრუნველოებს შეუძლია მოუტანონ ჩვენ ღარიბ ეკლესიებს, სამღვდლოებს და საზოგადოებას. ამ სამხრუნველოთა წესდებულება 1864 წელში იყო უმაღლესად დამტკიცებული და ამ დროს აქეთ რუსეთში მკითხველის ყველა ეპარქიებში დაარსდნ ამისთანა სამღვდლო სამხრუნველოები და მათ დიდი სარგებლობაც მოუტანეს ეკლესიებს და სამრევლოებს. მხოლოდ ჩვენს საქართველოში დღემდის არსად არ დაარსებულან ასეთი საზოგადოებანი და არ დაარსებულან

იმეტომ, რომ ამ საქმეს მოთავე და გულით ხელის მომჭიდვებელი არავინ აღმოჩენია. უქაზები სამრევლო სამხრუნველოთა დაარსების შესახებ, მართალია, მრავალჯერ გამოცხადებია სამღვდლოებს, მაგრამ გამოცხადებას გამოცხადებათ ჩაუვლია და საქმით კი არასფერი გაკეთებულა. მობრძანდა თუ არა საქართველოში მაღალ ყოვლად სამღვდლო პალოდი, ექსარხოსი საქართველოსა, მათ, სხვათა შორის, ჯეროვანი ყურადღება მიაქციეს ამ ფრიად კეთილ დაწყებულების გაერცელებას ჩვენს სამრევლოებში და მართლაც, ქართლის ეპარქიაში მრავალგან დაარსდნ ეს სამხრუნველოები, რომელთაც ამ ცოტა ხნის განმავლობაშიაც კი შესამჩნევი ნაყოფი მოუტანეს ეკლესიებს. დღეს, მაღლობა ღმერთს, ამ მშვენიერ დაწყებულებათა გაერცელებას სხვა ეპარქიებშიაც მიაქციეს ყურადღება. ამისათვის საჭიროდ და სასარგებლოდ დაეინახეთ საეკლესიო სამხრუნველოების უმაღლესად დამტკიცებული წესდებულების დაბეჭდვა რუსულად და ქართულად როგორც ჩვენს გამოცემა-

*) იხ. «მწეპმსი»-ს № 18.

ში, ისე ცალკე წიგნაკებად სახელმძღვანელოდ სამღვდელთათვის...

ზოგიერთ ადგილებში სამხრუნველოთა მოქმედებამ უსიამოვნება გამოიწვია სტაროსტების მხრით, რადგან სამხრუნველოს წევრებმა თავისი უფლება სტაროსტებზედაც გაავრცელეს. ბოლო ხანებში ზოგიერთი კითხვები სინოდის უქაზებით იყო გარდაწყვეტილი და განმარტებული. ამისათვის საუმჯობესოდ დაეინახეთ, რომ ამ წესდებულებასთან ერთად დაგვებქდა ეს დამატებით განმარტებანი უწმიდესი სინოდისა.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ადგილობრივი ეპარქიის მღვდელ-მთავერნი ერთჯერ კიდევ მოიწვიენ სამღვდელოებას, რომ მათ დაწვლილებითი განმარტების შემდეგ იხმარონ თავის მხრით ყოველივე ღონე სამრევლო სამხრუნველოთა დაარსების შესახებ. ჩვენ ნამდვილად შევიტყუეთ, რომ ყოველად სამღვდლო იმერეთის ეპისკოპოსი ბაბრიელი ცირკულიარულ მიწერილობას უგზავნის ბლაღოჩინებს და წინადადებას აძლევს მათ, რომ ეცადონ და შესანიშნავ სამრევლოებში დაარსონ საეკლესიო-სამრევლო სამხრუნველონი. იმედი გვაქვს, რომ ეს უკანასკნელი და ადგილობრივი მღვდელ-მთავერებისა და სამღვდელოებისა უნაყოფოდ არ ჩაივლის...

დეკანოზი დავით დამბაშიძე.

ხ მ ა პ რ ო მ ი ნ ც ი ი დ ა მ.

ყოველად უსამღვდელოესის საქართველოს ექსარხოსის პალატის მთლენწეობამ ბერძნობა კეთილი გავლენა მოახდინა ჩვენს ქვეყანაზედ. შემკრთალი და გულ-ამღვრეული ერი საქართველოსი მისმა მადლიანმა სუტყეა-მოქმედებამ დაამშვიდა და სამართლიანი ცხოვ-

რების იმედები გაუღვიძა და გაუცხოველა. დღეს მთელი ქართველობა მას შეჰყურებს ისე კი არა, როგორათაც ფიცს და მრისხანე მეუფროსს, არამედ როგორათაც თავის ერთგულ მფარველს და კეთილისმყოფელს მამას. სხვა რომ სრულებითაც აღარ იცევს რა, მართო ეს ერთი გარებობაც საკმარისია, რომ ყოველმა ქართველმა მოწიწებით ჩაინერგოს გულში აწინდელი ექსარხოსის სახელი!

ამ სახელმა რაღაც საიმედო გამაცოცხლებელი ნიაფი მოჰფინა ქართველების სულსა და აღძრა მასში ზნეობრივი ძალა, რომელიც, სხვათა შორის, ძველის ტაძრების აღდგენასა და განახლებას მეშინოდა. მათი მეუფების ზეგავლენით შესდგა რადენსამე ადგილას კომიტეტები, რომელთაც გულმოდგინებით მიჰყევს ხელი მოხსენებულს საქმესა... და აქ ნაირად, დღეს თითქმის საფლავიდგან სდგებიან მრავალი იმისთანა ძვირფასი ნაშთები ძველის დროისა, რომელნიც ბევრს რამეს ეუბნებიან თანამედროვე ქართველის დახარჯულს გულსა! მათ წმიდა კედლებზედ და მათში შენახულ ნივთებზედ მეცნიერება ჰკითხულობს ჩვენ წინაპართა ხელოვნების ისტორიას: იგინივე არიან მოწამენი ჩვენი ხალხის ბევრგვარ მღვთმარგობისა; უბედობის ქამს მათში იღვროდა ტანჯულობა ცრემლი და ისმოდა გოდება მტრისაგან გათელილის ქვეყნისა! ბედნიერების დროც პირველად იქ ჩამოჰკრავდა ხოლმე გმირთა გამაღვიძებელ ღირსსა და სამშობლო ქვეყნის განთავისუფლება აქვე, ამ წმიდა ადგილებზედ, გაშლიდა ხოლმე პირველად თავის ძლევა-მოსილების დრომას... მაშ, დიდება თქვენს ფეხზედ წამოყენებას, თქვენს მკედრებით აღდგომას!.. დიდება თქვენს კვალად სამერმისო ღლეგრძელობას ჩვენ მამა-პაპათა ცხოვრების ქენო, მაგრამ ბევრის მთქმელნო მოწამენო!..

მეოცედსა გივლიათ, მკითხველო, გორის მახლობლად დიდი ლიხვის ხეობა დაგიტყავლიერებიათ,

თქვენს ყურადღებას, ეჭვი არ არის, ზემონიქოზის ძველის-ძველი ტაძარიც მიიქცევა. «ლილვ გალმა, ნიქოზს, არს ეკლესია ღვთაებისა, დიდი გუმბათიანი. აღაშენა გორგასალ და დადგა მას შინა გვამი წმიდისა რაფელისა. მანვე გორგასალ ჰყო საეპისკოპოსო და დასვენებისკოპოსი... და არს ეკლესია ესე დიდ-შენი, კეთილს ადგილს, შვენიერი». სწერს ეახუშტი თავის გეოგრაფიაში ამ ტაძრის შესახებ. აჭყვავებულ ხეობაში, ზედიზედ გადამულ უთვალავ ენახებ ზემოთ ამაღლებულია ტიტულა კლდინი გორის ძირი, რომელზედაც ხელავს გამვლელ-გამომვლელის თვალი გმირ გორგასალანის დროის დიდებულ ნაშთსა. იგი სდგას ფიქრით მოცულ მრისხანე მოხუცივით და მშვენიერ ხეობას დასცქერის წარბ შეკრული, თითქო აწინდელი ვითარებისა მას აღარა მოსწონდეს. ატეხულია მოწითალო თლილი ქვით, შემკული მრავალ-გვარ საუცხოვო ჩუქურთმებით; იგი სდგას, როგორათაც თვალ-საჩინო ძველი ქაშაღითარებაში ჩანთქმული ცხოვრებისა; ის არის საგულისხმევო სურათი ჩვენის ერის წარსულისა და აწმყოსი; დიდებულია, როგორათაც წარსული და გაოხრებული, როგორათაც ეხლანდელი ყოფა-ცხოვრება ჩვენი!.. როდესაც, ემ ორი-სამი წლის წინათ, ენახევი ეს ტაძარი და გულდადებით დავათვალიერე იგი, გამჩენს ეფიცავ, გული მომიკდა: ისე იყო გავერანებული და მისი არე მარე მინგრეულ-მონგრეული! ბავშვ-ტლულივით შავი, განიერი და ცოტა უშნო გუმბათი ყოველის მხრიდან ჟარღალაღა გამხდარიყო და ქარი და წვიმა თავისუფლად შედიოდა მის მინგრეულ-მონგრეულ ფანჯრებში. ძეღლებიდან მრავალ ადგილას ქვები გამოცეინულიყვნენ და დანარჩენ დარღვეულ ქვებსაც ახლო მომავალში ესეთივე ბედი მოელოდათ. მაღლა სახური ბევრს ადგილას იპყროდა და ამისგამო თაღებში ზოგან წვეთი ჩადიოდა და მთელს ტაძარს ანოტიავებდა. ორის მხრიდან მიდგმული სამხროები თითქმის სულ მინგრეულ-მონგრეულიყვნენ, რისგამო მთელი ეკლესიის არე-მარეს ნაოხრის ფერი ედო. ტაძრის გარეშეშმო მცხოვრებლებს თითქო ანდერძი აეკოთ მისთვის და თავიანთ უსუფთაო ეზო-ბოსლები თითქმის კედლებამდის მიეტანათ. მამაკედავი მოხუცი დაენახათ და, ნაცვლად წამლის მოძებნისა, წინათვე განეზრახათ—«განედლოთ წილი» მის უძრავ-მოძრავ ქონებაზედ. ეკლესიაში რაიმე ძვირფასი ნივთიულობა სრულიად არა მოიპოვებოდა რა, ისე გაცეცელიფათ შინაურ თუ გარეშე მტრებს ეს ერთს დროს საეპისკოპოსო მდიდარი ტა-

ძარი... «ძეღლები ჩამოქცევია და დღეს თუ ხელოთ გუმბათიც დაიგრიანებს და ჩამოწევა; ამნაირათ, ათას ვაგივალახ გამოვლილი და გადარჩენილი დღეს, მშვიდობისა და მყოდროების ჟამს, ნანგრევებათ გარდაიქცევა!». ნაღვლიანად ვამბობდი ჩემს გულში, როდესაც, დათვალიერების შემდეგ, უკან მოვლიოდი. მაგრამ, სასიამოვნოდ, საქმე მალე სხვა-ნაირად დატრიალდა. ანდერძ-ავებულ ტაძარს გამოუჩნდა ნამდვილი შვილი და ერთგული მზრუნველი! მ. ივანე ღვთაშვილი გამწესდა აქ მღვდლათა და დიდებულმა ტაძრის ბედმაც გაიღმა. მასაოცარის ენერგიით და პატრესაცემ გულმოდგინებით შეუდგას ღარბ ლატაკი მღვდელი იმისთანა საქმეს, რომლის მსგავსს თვით შემძლე და გამოჩენილი გვარაშვილებიც კი ვერაუბედვენ ხელის წაღებას. ასეთია, მაგ. მშვენიერი ტაძარი იკორთასა, (გორის მაზრაში) რომელიც უბედურათ იშლება და ლამის ზედ დააწევს ერისთავიანთ სახელოვან წინაპართა საფლავებს*) ჩუქურთმიანი კედლების უპატრონოდ ნგრევას, ძვირფას საფლავის ქვების წახდენას და მთელის დიდებულის ტაძრის გავერანებას აწინდელი ერისთავები გულგრილად უცქერიან და მის განახლებისათვის არაფერ მათგანი ყურსაც არ იბერტყვის. ასეთივეა უფრო მეტად შესანიშნავი ატენური სიონის ტაძარი, რომელიც დღეს საქონლის და ლამურების სადგომათ გადაქცეულა. წმიდა, ძვირფასი ნაშთი წარსულისა ოხერ-ტივლ ობოლოვით სდგას და მწუხარედ გადმაცქერის ვიწრო, მაგრამ მშვენიერ ხეობას რომელშიაც რაფელივე კარგა შემძლებელი თავადიშვილები სცხოვრობენ... მაგრამ სად არის და ვინ არის ამ ტაძრის ქეშპარიტი გულშემატკივარი?... მაგრამ, ეჰ!.. ან კი ვისთვის რა საჭიროა სიონის ტაძრის განახლება?! აბევარ «ჩხიჩ-კედელაობას» ის არა სჯობიან, რომ მამაპაპათაგან გარდმოცემული ძვირფასი მამული იაფ ფასად ჰყიდონ, ავირაფონ, აღამაჰმად-ხანის მსგავსად აიკლონ და ამგვარად მოპოვებული ფულები პარიკის სასტუმროებში მუქით აბნიონ!.. «მაი, ვაი, ვასო, ჩვენისთანა ხალხსაო!.. მწვემსი რომ კლდებზე გადვარდეს, ვინ მოუვლის ცხვარსაო». (ხალხური).

ამგვარად არ მოიქცა ზემონიქოზის ეკლესიის მღვდელი. ღაინახა თუ არა წარსული და აწმყო თავის ტაძრისა, ის თავგამოდებით დაუცურდა: რაფელ-ნჯერზე ნახა ექსარხოსი და ბოლოს მის მეფუფების ნებართვით შესდგა კომიტეტი, რომლის წევრებათ

*) წ.-ნი შალვა და კახისბაზ ერისთავები, წამებული მტყუარმეტე სეგენეში, აქ საფლავდნენ.

დაინიშნენ საქმის მკოდნე, მოსიყვარულე და მუყი-
 თი პირნი *). ბავიდა მას აქეთ სულ რავედენიმე თთვე
 და აბა ახლა მიბრძანდით და ნახეთ ზემონიქოზის
 ტაძარი! ღაძაბუნებული მოხუცი წელში ვაჟკაცურად
 გასწორებულია და საფლავის მაგიერად იგი ღღეს მო
 მავალს გასცქერის იმედიანათა. ბევრის ჭირისა და
 ლხინის მნახელი, ეჭვი არ არის, კიდევ ბევრს დრო-
 სა და ჟამს მოსჭამს ეს გაფაჟკაცებული მოხუცი!..
 ღა, ვინ იცის, იქნება კიდევ მიხვწიოს იმ დრომი-
 ნაც, როდესაც საქართველოს კვალად ამოუბრწყინ-
 დება მზე სიპართლისა და განათლებისა, მზე ბრწყინ-
 ვალე მოძაღლისა!... მაშ, გასწი და იარე! ღღე-
 გრძელობა მოგანიქოს უფაღმა და გზა მშვიდობისა
 ერთი ათად შეგიშოკლოს ღმერთმა!

მხლა რომ მიბრძანდეთ ზემონიქოზში და მო-
 ხენებული ღღებულო ტაძრის დათვალიერება მოინ-
 დომოთ, თქვენს თვალს წინაპირველად გადაეშლება
 წინ პატარა, მაგრამ საგანგებოთ მოსუფთავებული
 ეზო, რომელშიაც ოცამდისინ ახლად დარგული და
 ნახარი საჩლილობელი ხეებია კოხტათ ჩამწკრიბული.
 შუა ეზოში ამართულს დაინახავთ ძველს ეკლესიას,
 რომლის კედლები, გუმბათი და ბანი გაახლებული
 დაგხედებიან. შიგნიდანაც, წინანდელთან შედარებით
 ბევრს განსხევებასა ნახათ. როგორც წინათაც იყო,
 ეხლაც თეთრად გაუღესიათ კედლები, ძირს თლილი
 ქვა დაუვიათ, ძველებური საღვთო ეპისკოპოსისა და
 მიწაში ჩადგმული, წარმართთა მოსანათლაფი, ემბა-
 ზი ჯეროვანად გაუახლებიათ... ერთის სიტყვით კო-
 მიტეტს, როგორც ცხადათა სიხანს, ყოველი ღონისძი-
 ება უხმარია და მცირეოდენი ფულით ბევრი რამ გა-
 უკეთებია, რისთვისაც მისი წვეწრნი ღირსნი არიან
 გულითადის მადლობისა და პატივისცემისა. შეველა
 ამასთან, სამწუხაროდ, აქვე შეხედებით ორიოდ
 იმისთანა გარემოებასაც, რომელიც უსიამოვნოდ მო-
 ქმედობს თქვენზედ და ძალა უნებურათ გათქმევინებს
 წყევითა; ახ, რა კარგი იქნებოდა, რომ ეს ასე არ
 მოეხდინათ!.. ეს გარემოებანი არიან შემდეგნი: ა,
 ძველებური ეიწრო და მოგრძო ფანჯრები, ეგონებ,

ო თხგან თუ ხუთგან გამოუნგრევიან და მათ ნაც-
 ლად ეხლანდელი დიდი, განიერი ფანჯრები გაუკ-
 თებიან... ღა ამნაირად ძველი და ახალი არხიტექ-
 ტურა ერთმანერთში აურევიათ, რისგამო პირველს
 აკლდება თავისი განსაკუთრებული ღირსება, ეკარგე-
 ბა თავისი ერთგვარი წნო და ღაზათი. შოველივე
 ნაწილი შენობისა, როგორც ყველას კარგათ მოე-
 ხსენება, ერთი-ერთმანერთზე არიან შეზავებულნი და
 მოწყობილნი. უკეთესი ერთი ყაიდის შენობის რომე-
 ლსამე ნაწილს ანგრევენ და სხვა ყაიდისას უკეთებ,
 ამით მთლად შენობა უშნოედება და მახინჯდება-
 ამიტომ ძველის ისტორიულის ნაშთის აღმადგენელი
 იმას უნდა ცდილობდეს, რომ ყოველივე ძველი ძვე-
 ლადვე დასტოვოს და ახალ მოდური რამეებით არ
 ააქრელოს მისი გარეგნობა, ანუ შინაგანი სახე. ბ,
 ბანიდამ აუყრიან ღომფინი და მის მაგიერად დაუ-
 ხტრავთ კრამიტი. ჩემის აზრით, ღომფინი იმისთანა
 მტკაც და გამძლე სახურავია, რომ მისთვის ხელი სრუ-
 ლებით არ უნდა ეხლოთ... სადაც საჭირო იყო, იქ
 უნდა შესწორებულიყო და თუ მაინცა და მაინც ეს
 შესწორება საკმარისი არ იქნებოდა, ზედ ღომფინ-
 ზედ უნდა დახურულიყო კრამიტი... შ, ვიდრე ეკ-
 კლესიის განახლებას ხელს მიჰყოფდნენ საჭირო იყო
 — მიეწვიათ ვინმე მკოდნე არხეოლოგიისა და მისგან
 შეეტყუთ: რა იყო ღირსი დაქცევისა და სრულიად
 აღებრისა და რა შენაქვისა და გაფხილებისა. ეს უკა-
 ნასკნელი გარემოება მეტათ საჭიროა სახეში იქონი-
 ონ ყველა იმათ რომელიც ძველის ნაშთების აღდ-
 გენას და განახლებას მოინდომებენ. ამისთანა შემ-
 თხვევაწი მხოლოდ ხუროთმოძღვრის ჩვენებას არაფერ
 არ უნდა დაემყაროს, რადგან ხუროთმოძღვრებასა
 და არხეოლოგიის შორის დიდი განსხევებაა: შეი-
 ძლება ერთი ამათგანი კაცმა კარგათ იცოდეს, მეო-
 რესი კი სრულიად არაა გაეგებოდეს რა.

*) თუ-მჯდომარედ კომიტეტისა ბრძანდება პატივ-
 ცემული წინამძღოლი გარის მაზრის თავადაზნაურთა
 იასე დავითის ძე სულხანიშვილი; წევრებათ — გიორგი
 სამაგალიშვილი და მახსენებელი მღვდელი ზემო-
 ნიქოზისა.

«მეშვენი»-ს კორრესპონდენცია

(შორაშნის მაზრადამ).

საზოგადოათ შორაშნის მაზრაში და განსაკუთრებით ამაშუკეთის საზოგადოებაში ამ ბოლოს დროს ერთობ გავრცელდა ქურდობა, ცარცვა-გლეჯა. პარტა ყოველ-ნაირი შინაური ცხოველებისა და პურ-ღვინისა, თითქმის, ყოველ დღიურ მოვლენად გარდიტა. ამნაირი «წერილი ქურდობა», როგორც აქაურები ეძახიან, ამ ბოლოს დროს ყოველთვის ქურდების სურვილისა მებრ თავდება, რადგანაც «წერილ ქურდობას» არაერთარ ყურადღებას არ აქცევენ, ხოლო დაზარალებული პირები კი, კიდევ რომ იცოდნენ მათ ქურდები, ვერ ამხელენ, რადგან ძლიერ დაიხარა ხალხი ავაზაკებისაგან და ხსნას არაეისგან არ მოვლის. მშინათ გასკონ ქურდები, რადგან ეს უკანასკნელნი უფრო შავს დღეს დააყენებენ მათ გამცემთა და მამხილებელთა. ეს არის მიზეზი, რომ გათავამებულნი ავაზაკნი უმრავლად მოქმედებენ.

რადგან აღგილობითი მამასახლისი ჯეროვან ყურადღებას ვერ აქცევს ქურდობას, და, მეორეთ, რადგან ჩვენი საზოგადოება სიშორისაკაშო სრულიად მოკლებულია სამაზრო პოლიციის ყურადღებას, «წერილი ქურდობა» მსხვილათ გადაკეთდა და ამ ცოტა ხანში რამოდენიმე ისეთი თავდასხმა და ოჯახების აკლება-აწიოკება მოხდა, რომლის მსგავსი ჩვენში თათრობის დროსაც არაეის ახსოვს. ღადის რბო ავაზაკთა ცამეტი თოხმეტი კაცი, აღჭურვილი ყოველ-ნაირი იარაღით და ვისაც შეუფულებებენ ორიოდ კაპიკს, ან სხვისგან გაიგონებენ, რომ ამა და ამა კაცს ფულები აქვსო, კიდევ რომ არა კონდეს საწყალს, მაშინვე დაეცემიან თავზე. ამ ვაჭბატონებმა თითქმის ყოველი ოჯახის გარემოება იციან. მე არ შემძლია ჩამოვთვალო ყველა ქურდობა და ყაჩაღობა, რომელიც ჩვენში მოხდა, მე მხოლოდ მკითხველს მოუთხრობ ზოგიერთ ავაზაკობას, რომელიც მოხდა ჩვენს საზოგადოებაში ამას წინეთ. ავაზაკები დაეცენ თავზე ერთ გლეხს, გვარად ბარბაქაძეს, რომელსაც თავის ცოლ-შვილით ბალკონზე სძინებოდა. შუალამისას უცერათ რევოლვერის ხმამ გააღიდა მძინარი ოჯახობა. წამოცვიდნენ ფეხზე და შეხედეს, რომ სამი უცნობი და შეიარაღებული კაცი სდგას ბალკონზე და სამიც ძირს კიბესთან. «მინ ხართ?»—ეკითხება ბარბაქაძე. «ქურდები», მი-

უგებენ უცნობნი. ბარბაქაძის ცოლმა გაიგონა თუ არა სიტყვა «ქურდები» გადვარდა ბალკონიდან და ძირს უგრძნობლად დაეცა. ძირს მყოფმა ავაზაკებმა ცოცხალ-მკვდარი ქალი აიყვანეს ბალკონზე. სამი ავაზაკი კარებში ჩადგა და სამი ოთახში შევიდა; საწყალ გლეხს თავისი ხელით ააღებინეს ზანდუკი და ამოიღეს იქიდან 126 მანეთი. (საწყალმა წინა დღეებში გაყიდა თურმე 300 მ. ღვინო). მერე მეორე ოთახში შევიდნენ, სადაც სძინებია, ბარბაქაძის რძალს, გამოართვეს შეშინებულ ქალს გასაღები და თერმეტი თუმანიც იმის ზანდუკიდან ამოიღეს. ბოლოს ბელელში შევიდნენ და იქიდანაც გაიტანეს ნოხი და საუკეთესო ნივთები. როდესაც გაათავეს თავისი საქმე ავაზაკებმა, ორჯერ კიდევ დასცალეს რევოლვერი და გავიდნენ ეზოდამ. მეორე დღეს გ. ბ—ძემ მღვდელს კაცი უფრინა ცოლის საზიარებლათ და თვითონ სოფ. კანცელარიაში გაიქცა, რომ მამასახლისისათვის გაცხადებია თავისი გაჭირვება და ეთხოვა მისთვის დახმარება, მაგრამ კანცელარიაში უთხრეს: მამასახლისი ერთი კვირეა კანცელარიაში არ ბრძანებულაო. რამოდენიმე ხნის შემდეგ მოვიდა მამასახლისი და დიდის მუდარების შემდეგ კეთილ ინება ბ—ძესთან მისვლა და ოქმის შედგენა, მაგრამ ეს განაჩენი, ეგონებ, ღვმდისაც არ წარუდგენია, სადაც რიგია. ოქტომბრის დამლევს სოფელ მაქათუნის მახლობლათ ავაზაკებმა შეიპყრეს ერთი ებრაელი, რომელიც ქალაქში მიდიოდა საეპროთ და საწყალს 500 მ. წართვეს. ამავე თვეში დაეცნენ ერთს გლეხს, ჩაჩანიძეს. თუ რამ გააჩნდა საწყალს, წართვეს. ამავე თვეში მეც კინალამ არ შევიტენი ავაზაკების მსხვერპლი. შევლას მოგხსენება, რომ მღვდლებზე საზოგადოათ ისეთი შეხედულობა აქვს, რომ მღვდლებზე საზოგადოათ ისეთი შეხედულობა აქვს, რომ არ ფიქრობენ, თუ იგინი სიმდიდრით მეფე კრებს დაუფარდებიან. თუ მღვდელი უშვილოა, მაშინ ხომ ეს უსაფუძვლო ფიქრი ერთი ათად უფრო გაზვიადებულია. საიდან, რითი და რა საშუალებით უნდა შეიძინოს მღვდელმა, განსაკუთრებით სოფლისამ, ასეთი სიმდიდრე, ამას არაეინ არ კითხულობს. აი ამ უსაფუძვლო აზრის გამო დამესხა თავზე ცამეტამდე შეიარაღებული კაცი. ავაზაკებმა გამოანგრეს თურმე საჯალაბო სახლის ქვის საძირკველი, დაადეს კარები, შემოიტანეს დიდი ხის დეირო და დაუწყეს მითი მტერევა და ცულებით ჩხა ამ კარებს, რომელიც დიდი სახლიდან ჩემს ოთახში შემოდიოდა. წამოცვიდნენ ფეხზე, მაგრამ რას იზამ მოუშადებელი კ-

ცი? ჩემმა სიძემ, ამაშ. სკოლის მასწავლებელმა ჟუმბურიძემ ჩამოაგდო ხელი რეგულაციის, რომელშიაც სამი პატრონა იდო, და ესროლა კარებში, მაგრამ აფაჩაყებმა თავისი მაინც არ დაიშალეს. როცა შევატყუეთ, რომ ძალით ევლარას გაეწყობდით აფაჩაყებთან, მასწავლებელმა ჟ—ძემ ამჯობინა გარეთ გაეარდნა და მეზობლებთან გაქცევა. მერც მასწავლებლის ყვირილმა შეაშინა აფაჩაყები. მე ეხელადედი, რომ რამოდენიმე წამის შემდეგ აფაჩაყები შემომამტყვრედნენ კარებს და ამიტომ მეც გარეთ გამოვარდი, მაგრამ ერთი აფაჩაკათაგანი, რომელიც თურმე გარეთ ყარაულობდა, დამედენა, დამეწია სახლის მახლობლათ ეენახში და როცა უნდოდა ტიტეფლა ხანჯალი მუცელში ჩაეკრა, ამ დროს ხელები შეეშველე, ჩის გამოც მიძიმე ქრილობა მივიღე მარცხენა ხელში. ბოროტების ჩამდენს ეგონა, რომ მღვდელი უკვე მოვკალიო და გაიქცა ამხანაგებთან. ამ დროს მოიჭრენ მეზობლები, აფაჩაყები გაიქცნენ. მათ წავლოთ ერთი ცუდი, ჩემი კაბის ჯიბიდან ამოვლოთ სამი მანეთი და ერთი აბაზი, ერთი ნომეროვანი. «მწყემსი» და ერთი «ივერია», ქარვის კრიალოსანი და სხვა და სხვა გამოუდევარი ქაღალდები. აფაჩაყების შემოსევის დროს სახლში დარჩენ მხოლოდ ქალები და მოჯამაგირე ბიჭი. მე იმ წამსვე გავვზავნე კაცი მამასახლისთან, რომელსაც ესთხოვე შეეკრა აფაჩაყებისთვის გზები და მასთან მოსულიყო საჩქაროთ და ეშველა რამე, მაგრამ მამასახლისი მხოლოდ მეორე დღეს მოვიდა და მეოთხე დღეს წარუდგინა ოქმი უ. პოლიციის ბოქაულს. ბავიდა თითქმის ერთი კვირა და არაფერ გაჩნდა ამ საქმის გამოძიებელი; ამიტომ მე თვითონ მახრის უფროსთან მივიქეცი თხოვნით გამოეგზავნა გამოძიებელი და მაზრის ექიმი, მაგრამ, თუმცა კი დამპირდა, აკერ ერთი თვე გადის და შემწეობა არსაიღამ არის. ამნაირათ ჩემი თხოვნა არაფერ შეიწყარა.

ამ გარემოებამ იძულებული გამხადა თხოვნა გამეგზავნა გუბერნატორისათვის, რომელსაც კიდევ აღეთქვა განკარგულების მოხდენა, მაგრამ როდის მოვესწრებით ამას. მანამ რა საშუალებას უნდა მიმართოს კაცმა? შოველთის ოთხი ხუთი ყარაულის ყოლა ერთი ღარიბი კაცისათვის ხომ ყოველად შეუძლებელია.

ჩემის ფიქრით, საჭიროა ჯერ ჯერობით მთავრობამ მიმართოს ისევ ძველ საშუალებას, ესე იგი დანიშნოს ღამის ყარაულები. როგორც მოგვხსენებათ ამ რამოდენიმე წლის წინეთ ცარცვა-გლეჯის მოსასპობლათ მთავრობამ დაადგინა ხევისთავები, რომელთაც ნება ჰქონდათ რიგ რიგათ გამოეყენათ სოფლიდან ყარაულები და დაეყენებიათ სოფელში მთავრეს გზებზე. თუმცა ხევისთაობას ბოროტმოქმედბაც მოჰყვა, რადგან ზოგიერთი ხევისთავები ამხანაგად უხდებოდნენ ქურდებს, მაგრამ ხევისთაობამ მაინც ძლიერ შეამცირა ქურდობა—აფაჩაკობა. ხევისთავები კვალ და კვალ დაედევნებოდნენ ხოლმე ქურდებს და ხშირათ კიდევ პოულობდნენ მათ; მაგრამ სამწუხაროდ ჩვენდა, მთავრობამ მალე მოსპო ხევისთაობა და მათი მოვალეობა გადიტანა მამასახლისებზედ, რომლებიც რიგიანათ ვერ გაუძლევნ ახალ მოვალეობას, რადგან მათ უამისოდაც ბევრი საქმე აქვსთ. მამასახლისები დავბლებულნი არიან იყოლონ ღამის ყარაულები, მაგრამ ზოგიერთმა მამასახლისებმა ყარაულობაც მოსპო და მით სრული თავისუფლება მისცა აფაჩაყებს, რომ მათ თავის ქეიფზე ინავარდონ სოფლებში. ამიტომ ისევ უმაღლესი მთავრობა თუ რასმე დაგვეხმარება, თორემ თქვენი მტერი, ჩვენ გაჭირვებაში ვართ ღამის რაინდებისაგან.

რადგან ჩემი თხოვნა ყველასთან დარჩა ხმაღ მღალადებელისად უდაბნოსა შინა, ამიტომ მოვიქცევი თქვენთან, მამაო რედაქტორო, და გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ ამ შენიშვნას თქვენს პატივცემულს გაზეთ «მწყემსში», რომ ეგებ ვინმე მაღლიანმა ყურადღება მოგვაქციოს.

საფ. ლავრუშის მღგ. სიმონ გურტანაძე.

«მეფემსი»-ს ამოღების მონაცემები

სიღნაღის მაზრიდან.

17-ს ოქტომბერსა მათის იმპერატორებთან უდიდებულესობისა და უაღრესტოესის სახლობის უბედურებისაგან გადარჩენის წლის თავზედ სიღნაღის ტაძარში შესრულებულ იქმნა წირვა, ხოლო შემდეგ გადახდილ იქმნა სამადლობელი პარაკლისი მეტანიით. როგორც წირვაზე ისე პარაკლისის გადახდის დროს ტაძარში დაესწრო აღვსილობითი ქალაქის წარმომადგენელი, სომეხთ-გრიგორიანთ პატრიარქის მოძღვარი და მრავალი ხალხი განუჩხედად ეროვნებისა და სარწმუნოებისა ეკლესიიდან მთელი სამღვდლოება და საზოგადოება გაემგზავრნენ მაზრის საპრობილის შენობაში, სადაც საქართველოს ექსარხოსის განკარგულებისა მეტრ უნდა ეკურთხებოდა სამლოცველო პატიმართათჳს. აღვსილობითმა დეკანოზმა მ. ბეგიემა მოკლეთ და გასაგები ერთი განუმარტა პატიმართ დიდი მნიშვნელობა ღვთის ვედრებისა საზოგადოდ და კერძოდ მათთვის. შემდეგ აუთრთხა სამლოცველო. ამ წესის აღსრულების შემდეგ დეკანოზმა მ. ბეგიემა წინადადება მისცა შეკრებილ საზოგადოებას, რომ 17 ოქტომბრის სახსოვრად დააფუძნონ პატიმართათჳს წიგნთ-საცავი, რომლის სასარგებლოდ მ. ბეგიემა იქვე გადასცა საპატიმროს ზედამხედველს წმ. სახარება ქართულსა და რუსულს ენაზე. ერთი ცალი ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის ბაბრიელისა და მოკლე ისტორია წმ. ნინასი. იქ დამსწრე საზოგადოებამ დიდის თანაგრძნობით მიიღო წინადადება მ. ბეგიეისა. აღვსილობითი ადმინისტრაციის წარმომადგენელთ აღუთქმეს მ. ბეგიეს საჭირო საეკლესიო ნივთების შემოწირვა ახლად დაარსებული სამლოცველოსათვის.

22 ოქტომბერს საქართველოს ექსარხოსის პალატის ბრძანებისამებრ აღვსილობითმა სამღვდლოებამ დიდის ამბით შესარულეს წირვა ბოღბის წმიდა ნინოს მონასტრის ტაძარში. შემდეგ წირვისა სამღვდლოება ლიტანიით გაემგზავრა უწინდელი სამიტროპოლიტო სასახლის ძირა სართულში, სადაც დროებით გაიხსნა ქალების სასწავლებელი. აქ შეკრებილნი იყვნენ მონასტრის წინამძღვარი ივუმენია მოლოზნებით, მასწავლებელი ქალები, მოსწავლენი და

მრავალი გარეშე პირნი. შემდეგ ჩვეულებრივი წესის შესრულებისა ასხურეს საკლასო ოთახი და საწოლი ოთახები პანსიონერებისა. შემდეგ მ. დეკანოზმა ბეგიემა ჯეროვანი დარიგება მისცა მასწავლებელთ და ისურვა მათთვის წარმატება. ღღეს ამ ახლად გახსნილს დედათა სასწავლებელში სწავლობს თორმეტი ქალი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

მართლის ეპარქიაში საეკლესიო-სამრევლო სკოლების რიცხვი დღითი დღე მატულობს. ოქტომბრიდან ამა თვის 17 რიცხვამდე ამ ეპარქიის სამრევლო სკოლების რჩევას მიუღია 15 თხოვნა სხვა-და-სხვა სოფლების საზოგადოებათაგან, რომელნიც ითხოვენ, რომ მათში დაარსონ საეკლესიო-სამრევლო სკოლები. მართლ უარსის მაზრის იქ მცხოვრებ ბერძენთაგან შემოსულა ექვსი თხოვნა. აქ მცხოვრებ ბერძენებს უკვე შეუღდენიათ განაჩენები; ამ განაჩენების ძლით ზოგიერთი საზოგადოებანი მასწავლებლებს უნიშნავენ ყოველ წლობით ჯამაგირად 400 მანეთს და ზოგან 300 მ.

ამას წინათ ჩვენს გაზეთში მოხსენებული იყო, რომ ქართლის ეპარქიის საეკლესიო-სამრევლო სკოლების რჩევამ იშუამდგომლა უმაღლესი მთავრობის წინაშე, რომ ხსენებული სკოლების შესანახად მთავრობას რაიმე შემწეობა მიეცა. მხლა შეგვიძლია ვაცნობოთ მკითხველებს, რომ ეს შუამდგომლობა უკვე მიღებულ იქმნა. საეკლესიო-სამრევლო სკოლების შესანახად ყოველ წლობით მიეცემა ხსენებულს რჩევას 9,900 მანეთი. ამ ფულებიდან 1800 მანეთი დანიშნულია თბილისის გუბერნიისა, 2400 მ. ქუთაისისა და 600 მ. უარსის მაზრაზე.

«ივერია»-ში ცკითხულობთ შემდეგს:

«ამ ქამად კიდეც ბლომად არიან ქართველნი მასწავლებელნი საქართველოს სასულიერო სკოლებში, ამიტომ რომ წინად თბილისის სასულიერო სემინარიიდან ბლომად იგზავნებოდნენ სასულიერო აკადემიებში თბილისის სემინარიაში კურს-შესრულებულები. ღაბ-უნებისას სასულიერო მთავრობა აძლევდა იმათ ადგილებს სემინარიასა და სასულიერო სასწავლებლებში. მხლა კი თითქმის სულ არაიან არ იგზავნება რუსეთის უმაღლესს სასულიერო სასწავლებლებში სემინარიიდან, ამ ქამად ოთხს რუსეთის აკადემიაში მხოლოდ ორი ქართველი სწავლობს: ისინიც მარტო კიევის აკადემიაში არიან. შაჰანისა, პეტერბურგისა და მოსკოვის აკადემიაში კი არც ერთი ქართველი არ იძენს უმაღლესს სასულიერო განათლებას. ბოლოს საქმე იქამდე მივა, რომ უმაღლესს სასულიერო სასწავლებელში კურს-გათავებულ ქართველ მასწავლებლების შოვნა სრულიად აღარ იყოს. იქედია, რომ თბილისის სასულიერო სემინარიის მთავრობა ყურადღებას მიაქცევს ამ გარემოებას და წინანდებურად ყოველ წლივ ორ-ორს, ან თითო კურს-გათავებულს მაინც გაგზავრნის რუსეთში უმაღლესის სასულიერო სწავლა-განათლების შესაძენად».

ჩვენის მხრით უნდა დავსძიოთ აქვე, რომ მარტო სემინარიის სამმართველოს მიზეზი არ არის ეს სამწუხარო მოვლენა. აქ უფრო თვითონ ჩვენი სემინარიელები და მათი მამები არიან დამნაშავენი. წარსულს წელში ერთ სემინარიელს მისცეს წინადადება აკადემიაში წასვლაზე, მაგრამ მან უარი განაცხადა. სემინარიის სამმართველომ სახელმწიფო ხარჯით კიდეც რომ არაიან გაგზავნოს აკადემიაში, ნუ თუ თავის ხარჯით არაიან შეუძლია თავის შეილის გაგზავნა? შიშნაშია კურს-დამთავრებულთ ყველას არ ენიშნება სტიპენდია უნივერსიტეტებში, მაგრამ მშობლები თავის ხარჯით აგზავნიან თავიანთ შეილებს ამ უმაღლესს სასწავლებლებში. ბევრ ჩვენ თანამოძმეს შეუძლია თავისი შეილი, რომელმაც სემინარიაში დაასრულა სწავლა, გაგზავნოს სასულიერო აკადემიაში, მაგრამ კი არ აგზავნიან. ამის მიზეზი ერთის მხრით ჩვენი დაუდევრობა არის და მეორეს მხრით უფრო სასარგებლოთ მიაჩნიათ სხვა სასწავლებლებში შვალეების გაგზავნა, ვინემ სასულიერო აკადემიებში.

ამ მდგომარე წელში თბილისის სასულიერო მართლ-მადიდებელ სემინარიაში მოსწავლეთა სასარგებლოთ შემოსულა 6666 მანეთი. ამ ფულებში 5000 მანეთი შემოუწირავს განსვენებულს ტიტულიარნი სოვეტნიკს სიმონ სიმონისძეს საყვარელიძეს, ხოლო 1666 მანეთი უანდერძებია ქვრის მარიამ მგნატეს ასულს სერედენკოს.

«ივერია», გვაცნობებს რომ, ბ—ბ. ბებური-შვილს შემოუწირავს «წერა-კითხვის საზოგადოების» წიგნთ-საცავისთვის წიგნი: *Историческое изображение Грузии въ политическомъ, церковномъ и учебномъ ея состояніи*. ღაბეკილი პეტერბურგს 1802 წელში.

ამავე გაზეთში ცკითხულობთ:

«ლონდონიდან სწერენ გაზ. «არძაგანკს», რომ სტამბოლელი სომეხთა ლიტერატორი მინას ჩერაზი საცხოვრებლად ინგლისის სამეფო ქალაქში გადასახლდა და იქ დაარსა ფრანგულსა და ინგლისურს ენაზედ სალიტერატურო და საპოლიტიკო გაზეთი «L'Arménie». პირველი ნომერი ამ გაზეთისა 2,000 ეგზემპლიარი გაყიდულა. გაზეთს აზრად აქვს ევროპას სომხეთი, იმისი ისტორია, სარწმუნოება, ენა, ლიტერატურა და ხელოვნება აააცნოს».

ჩვენ ადგილობით გაზეთებს კი მიზნად აქვსთ ევროპას შეატყობინონ ბისმარკის და სალისბიურის ბიოგრაფია და პოლიტიკური მიმართულება. მართლაც, სახელმწიფოთა მინისტრების პოლიტიკური მიმართულება და მოქმედება, მათი სახელი და გვარი და ნამსახურებითი სია ზედმიწევნით იციან ჩვენი ქართული გაზეთების მკითხველებმა, მაგრამ თავის ქვეყნის და მაზრების უფროსების მიმართულების კი არა გაეგებათ რა და არც მათი სახელი და გვარი იციან.

~~~~~

სწავლა და მეცნიერება ქრისტი- ანობრივ საზოგადოებასა და კეთილ- შენებაზედ.

ს ი ტ ყ ე ჯ

თქმულია თბილისის სასულიერო სემინარიის რექტორი-
საგან, ასლად დანიშნულის სემინარიის მოძღვრის თანამ-
დებობაზედ შესვლის გამო, დიდის ღირსის დროს
სემინარიის ეკლესიაში. (31 ოქტომბერს 1889 წ.)

ამა აქა სდგას უხილავად თვით ქრისტე წმ. ან-
გელოსთა დასითა და თვისი ყოვლად წმიდა ღვთისმეტყვე-
ლთა და შთაგებად შენ, პატროსანო მამო, ჩემის
უღირსი ხელით ამა მეტყველ ცხოვართა!.. მიიღე
იგი, როგორც ჭეშმარიტად კეთილმა მწყემსმა
სიყვარულითა და დაიცვე მრთელად და უფლებელად:
გახსოვდეს, რომ ყოველი სულისათვის, რომელიც
შენი დაუღწევლობით წარწყმდება, შენ უნდა აგო
ფიცხელი პასუხი საშინელს სამჯავროზედ მის წინაშე
ვინც ჯვარზედ დასთხია მისთვის ყოვლად წმიდა სისხ-
ლი თვისი!

შენი საქმე—ვერ დაეფარავ შენგან, მამო,—
არ არის აღვლილი როგორც თავისთავთ, აგრეთვე
აღვლისა და დროის გარემოებათა გამო. იგი არ
უნდა მდგომარეობდეს მარტო ეკლესიურ მღვდელ-
მოქმედებათა აღსრულებაში და დრო და დრო სიტ-
ყვა-მოძღვრებათა წარმოთქმაში ამა აღვლილად, — არა:
შენი საქმე გამოირჩევა უფრო რთულია და ძნელი,
ვიდრე, შეიძლება, შენ ჰფიქრობდე. შენი საქმეა—
შეხვიდე შენ სამწყსოთა თვით სულში, გაეცნო მას
უსადუმლოვებს მოძრაობათა, და მოაწყუ იქ ყოველი-
ვე ისე, რათა თვით ქრისტეს შეეძლოს იქ შესვლა
და დაბინაობა. შენ აქ არა მარტო დროებით, არა-
მედ მუდმივ მკურნალად ხდები სულთათვის, ამიტომ
შენთვის მარტო არ უმარა, რომ გაიგო, რაში მდგო-
მარეობს თითოეულის ავადმყოფობა, შენ ამასთანავე
უნდა წინდაწინვე ეცადო მოსპო ყოველ ავადმყოფ-
ობათა გაჩენისა თვით მიზეზი.

სულიერ სენთა გამოცნობასთან ერთად უნ-
და კარგად შეგეძლოს აგრეთვე მათი განკურნაც.—
შენი გულის კარი, როგორც შენი სადგომი ბინის
კარიც, უნდა ყველასთვის ღია იყოს, და შენ, ყო-
ველთვის—დროით თუ უდროით—უნდა მიეშუქე-
ბოდე ყველასთან, ვინც კი შევლას გთხოვს, მაღი-
ჭულის სიტყვისაგან, უნდა ყოველთა ექმნა ყოვლად,
რათა ზოგაერთიანი მამის ზნეობა (კორინთ. 9 22).

შენ ისეთს უბრალო და მღაბიო სამწყსოს არ
იბარებ, რომელსაც შეუძლია დაკმაყოფილდეს სწავ-
ლასა სმითა (1 სამოც. პეტ. 2, 2); არა, შენ იბა-
რებ ისეთ სამწყსოს, რომლისათვისაც საჭიროა მაგა-
რი საქმელიც, რომლისგანაც, მომავალში, უნდა გა-
მოვიდნენ არა მარტო მწყემსნი, არამედ—მღვდელ-
მთაფარიც. მაშასადამე, შენ ჩვეულებრივ და ყველა
მწყემსთა საზოგადო დარიგებათა და ჩჩვეათა უნდა
შეუერთო ისეთი დარიგებანიც შენი სასულიერო
სამსახურში შეძენილი გამოცდილებიდან, რომელთაც
შეგეძლოს შენი სულიერი შეიღების მწყემსებად და
მწყემსთაგვრებად მომზადება, ე. ი. შენ უნდა შთა-
უნფრგო მათ სულისა და გულში უწმიდესი და უმა-
ღლესი მწყემსის იდეალი—როგორც სიტყვით, აგრე-
თვე საკუთარი ცხოვრების მაგალითით. მართი სიტ-
ყვით უნდა ასწავლო მათ ეკლესიის სიყვარული და
ყოველგვარი სასულიერო კეთილ-წყობილება.

მეორე მხრით, რადგან დღეს ადამიანის გონება
დიდ ყოყმანშია სხვა და სხვა ამოღა და ცრუ სწავლათა
გავრცელების გამო შენ უნდა ფრთხილად იყო და
ფრთხელ დარაჯად იდგე თავის ცხოვრებათის და აგრე-
თვე კარგად უნდა იცნობდე თავის მოწინააღმდეგეს
და მის იარაღსა, რათა შეგეძლოს მასთან გამარჯვე-
ბით ბრძოლა. თანამედროვე ლიტერატურის შესწავ-
ლას და საზოგადოების აზრის გაცნობას თუმცა ნუ
მოერიდები, მაგრამ ყველაზედ უმეტესად იქონიე სა-
ხეში—რაც უფრო საჭიროა შენის მიზნებისათვის:
საღმრთო წერილი, და წმიდა მამათა და სარწმუნო-
ების და კეთილ-მსახურების მოღვაწეთა თხზულებანი;
იმათში შენ თანამედროვე ლიტერატურაზედ მეტ პო-
ვასასარგებლოს თავისათვის—როგორც მწყემსისა და
სულთა მკურნალისათვის. მხოლოდ უნდა იცოდე კი,
თუ როგორ ისარგებლო მითი!—

მართა საეკლესიო მწერალმა სთქვა, რომ ყო-
ველი კაცის სული თვით ბუნებით ქრისტიანეა,—
ესევე უმეტესად ითქმის ჭაბუკის სულზედ. სიჭაბუკე,
მართალია, განსხვავდება თავისი სიფიცხით, ყინიანო-

ბით, ენებათა სიმხურვალით, მაგრამ ამავე დროს იგი ყველა სხვა ასაკთა უმეტესად იჩენს მიდრეკილებას ყოველივე კეთლისა და მშენიერებისადმი; მხოლოდ საჭიროა ხერხი, თუ როგორ უნდა გამოწვეულ იქმნენ ჰაბუკის სულიდამ ეს კეთილნი თვისებანი!.. განსწმინდე ეს მშენიერი სახე სიჭაბუკისა ყოველის განმზრუნელი უწმიდურებისაგან და დაიფარე ყოველი გამრყენელი გავლენისაგან! გიჟვარდის ისინი (ე. ი. მოწაფეები) სიყვარულითა, რომელი აზს სადა დაჰაჟდეს (გოცნი. 13, 8), მწესადე მათ ნუ იძულებით, აზს. მედ ნებით და ღვთის მიერ (პეტ. 5, 2). მწყემსებრივი შენი სიტყვა უნდა იყოს მათთვის ტკბილი, ვითარცა საღამური. ღმერთმა მოგცეს სიმაგრე და მხნეობა შენ სამწყვლო სამახსოვრში და სული სიბრძნისა და გონიერებისა, რათა მართლ-მსაჯულ ეყო კაცთა შენთა...

მსლა თქვენდამი მოვმართავ სიტყვას, ჩემო საყვარელნო! მიიღეთ თქვენი ახალი სულიერი მამა სრული ნდობით და სიყვარულით, «ვითარცა ანგელოზი ღვთისა. გადაუშალეთ მათ არა თუ თქვენი საქმეები, არამედ საიდუმლო გულის განზრახვანიც თქვენნი. მოველივე, რასაც კი თქვენ ეტყვიოთ მას, უნდა საფლავამდე მასთან დარჩეს და არავინ არ უნდა შეიტყოს მინდობილი მისდამი სულის საიდუმლოება. მცადეთ გააცნოთ მას თქვენი სულის მდგომარეობა და ხინდისი არა მარტო დიდმარხვაში, არამედ ყოველთვის სხვა დროსაც, როდესაც კი გრძნობდეთ ხინდისის შემსუბუქების საჭიროებას: რაც უფრო ხშირად აღიარებთ მის წინაშე თქვენს ცოდვებს და მიღებთ მისგან მიტევებას, მით უფრო გაუმჯობესდება ცოდვათა ტვირთი თქვენს სულს, მით უფრო წმიდა და ბრწყინვალე შეიქნება თქვენში სახე ღვთისა. თქვენ როგორც სულიერი მისი შვილები, უნდა ახარებდეთ მის გულის და არა აღავსებდეთ მას მწუხარებითა და სევდითა: რამეთუ რამე აზს სასოება ჩვენი ანუ სისარწული, ანუ გვირგვინი საქადუღისა? ანუ აზს თქვენს წინაშე უფლისა იესო ქრისტესა მისსა მას მოსვასა? რამეთუ თქვენ ხართ დიდებანი ჩვენი და სისარწულნი (თესალ. 2, 19).

მადლი უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი და სიყვარული ღვთისა და მამისა და ზიარება სულისა წმიდისა იყავნ თქვენ ყოველთა თანა!

მიიღე, პატრიოსანო მამაო, ესე ცხოველს მყოფელი ჯვარი, სიმბოლო ჩვენი ცხოვრებისა და მსახურებისა, და აკურთხე რწმუნებული შენდამი სულნი და ჯვარი გადასხე წინამდგომარეთა შენთა.

მიიღება ხალის-მოწერა 1890 წლისათვის ორ-კვირულ ზამოსამათა ქართულს

„მ წ ე მ ს ზ ე ლ“

ბ

რუსულ „ПАСТЫРЬ“-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საზოგადოებრივ მართებლობათა, კონსისტორიითა და მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართულ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართველოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამახსოვრ პირთა ზოგიერთი საეკლესიო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა, შემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა, არის — 1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწყემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დამოუკიდებელი კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხს ცხოვრებას.

ფ ა ს ი გ ა ზ ე თ ი ს ა :

12 თვით «მწყემსი» 5 მ.	6 თვით «მწყემსი» 3 მ.
— „ორივე გამოცემა 6 მ.“	— „ორივე გამოცემა 4 მ.“
— „რუსული „ 3 მ.“	— „რუსული „ 2 მ.“

რედაქცია იმყოფება ქ. თბილისში ოქრომჭედლების ქუჩაზე № 20, რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქ. ქუთაისში ხანაწიშვილების სახლებში და დ. ყვინაძის რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ზაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც რედაქციაში, ისე კანტორებში.

ზარევე მცხოვრებთა გაზეთის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: ВЪ Къвирилы, въ контору редакціи „МЦКЕМСИ“ и „ПАСТЫРЬ“.

საპოლიტიკო და სალიტერატურა გაზეთი

„ივერია“

1890 წ. 1-ს იანვრიდან გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ-მოხდება კვირა-უქმეებს.

შ ა ს ი:

12 თეთი . . . 10 მ.—კ.	6 თეთი . . . 6 მ.—კ.
11 „ . . . 9 „, 50 »	5 „ . . . 5 „, 25 »
10 „ . . . 8 „, 75 »	4 „ . . . 4 „, 75 »
9 „ . . . 8 „,—	3 „ . . . 3 „, 50 »
8 „ . . . 7 „, 25 »	2 „ . . . 2 „, 75 »
7 „ . . . 6 „, 50 »	1 „ . . . 1 „, 50 »

საზღვარ-გარედ დაბარებული ელირება—17 მან.

მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ «ივერია» მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлис. Въ Редакцію газеты „ИВЕРІА“

თუ ტფილისში დაკეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე აღრესზედ შესცვალა ეინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის აღრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თთვის განმავლობაში დაიკეთა ეინმე გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდან გაეგზავნება. ბანცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ზასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზე თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო 1-ლი გვერდი—60 მან. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზედ, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო. გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორრესპონდენციები) რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოგზავნოს. მიღებული ხელთ-ნაწერები, ანუ საგაზეთო წერილები, თუ საქიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ ან შესწორებულ იქმნება. არ დასაბეჭდეს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ვეღარ მოსთხოვენ.

არა გვარს მაწერ-მოწერას არ დასაბეჭდთა ხელ-ნაწერების და წერილების შესახებ რედაქცია არა კისრულობს.

პირ-და-პირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალ იქმნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, 1-ლ საათიდან 3 სათამდე და საღამოობით 7-და 8 მდე.

რედაქცია იმყოფება: ფრეილინის ქუჩა, სახლი ბასტამოვისა, № 5.

წელიწადი III სამეურნეო გაზეთი წელიწადი III

„მეურნე“

გამოცემის კვირაში ერთხელ.

გაზეთი „მეურნე“ მომავალ 1890 წ. გამოიცემა იმავე პროგრამით და სივრცით, როგორც ამ 1889 წ.

გ ა ზ ე თ ი ს ჯ ა ს ი

თბილისში	თბილისის გარეშე
1 წლისა . . . 4 მან.—	1 წლისა . . . 5 მან.—
1/2 — . . . 2 — 50	1/2 — . . . 3 —

ცალკე №—15 კ.

ბანცხადებანი მიიღება გაზეთში დასაბეჭდათ ყველა ენაზედ, სტრიქონი 10 კაპ. უკანასკნელს გვერდზედ, და 20 კ. პირველ გვერდზედ. გაზეთის დაკვეთა შეიძლება: ქაქასის სამეურნეო საზოგადოების კანცელარიაში, ჩარკვიანის მაღაზიაში და თვით რედაქციაში: რეუტის ქუჩა, სახლი № 10.

მაღალს გარეშე მცხოვრებთ უნდა მიმართონ რედაქციას შემდეგის ადრესით: Тифлис, въ редакцію «Мәурне».

ი ს უ ი ლ ე ბ ი ა ნ ე

დეკანოზი დავით დამბაშიძისაგან შედგენილი
და გამომცემული წიგნები:

თბილისში, ბრიტუროვის, ჩარკვიანის და ცენტრალურ წიგნის მაღაზიებში, ქუთაისში—ძმ. შილაძეების წიგნის მაღაზიაში, ოსურგეთში—ლომკაცი აბაშიძის და იოსებ ხელაძის წიგნის მაღაზიაში, სოხში—წერეთლის წიგნის მაღაზიაში და ყვირაღაში—თვით გამომცემელთან.

- 1) ღარიგება საღმრთო სჯულის სწავლა. ბაზედ, რომელიც უწმიდესი სინოდი-საგან მოწონებულა როგორც სასწავლო სადმრთო სჯულისა საეკლესიო-სამრევლო და სხვა პირველ დასაწყის სკოლებში.—ფასი . . . 30 გ.
- 2) იგივე ღარიგება საღმრთო სჯულის სწავლად რუსულს და ქართულს ენაზე . . . 50 გ.
- 3) სამართავლოს სამკალსიო ისტორია ფასი უდით . . . 45 გ.
- 4) ქართული ლოცვანი, თვეთა მეტყვე-ლებით, ქორწინებით და მართლ-მადიდებელი ეკლ. უმთავრესი დღე-სასწავლების მოთხრობით.—ფასი . . . 30—
- 5) ახალი ტარაბადინი, რომელიც განხი-ლული და ნება-დართულია გავცასიის საეპიმო რჩევისაგან.—ფასი . . . 1 მან.
- 6) მღვდელთათვის საადრეოდების შესრულე-ბის დროს საჭირო სახელმძღვანელო წიგნი—ფასი უდით . . . 30 გ.
- 7) ახალი სასულირო კონსისტორიათა წესდებულება.—ფასი უდით . . . 50—
- 8) მცხეთის ტაძარი და წმიდა ნინო, მართვალთ განმანათლებელი,—ფასი . . . 25—
- 9) გელათის მონასტარი და ცხოვრების აღწერილობა მეზის დავით აღმაშენ-ებლისა.—ფასი . . . 30—
- 10) წმ. მოწამენი დავით და კონსტანტინე და მოწამეთის მონასტარი.—ფასი . . . 5—

- 11) წმიდანი მღვდელ-მთავარი; ვასილი დიდი, ბიზოკრი ღვთის-მეტყველი და იოანე მძროპირი, სურათებით—ფასი . . . 5—
- 12) მიჩქა უშლისა, სურათით.—ფასი . . . 2—
- 13) დიდ-მარხვის წინ, სურათით.—ფასი . . . 2—
- 14) ხარება უოვლად წმიდა ღვთის-მყოვლისა სურათით—ფასი . . . 2—
- 15) გზობა სურათით—ფასი . . . 2—
- 16) აღდგომა სურათით—ფასი . . . 2—
- 17) კონსტანტინე პილატოს მეშულის წმიდი თაჲს მემოგარ ქალთან . . . 5—
- 18) მესე სოლომონ ბრძენი სურათით—ფ. . . 5—
- 19) ცხოვრების აღწერა წმ. მოს. სწორის დიდის მთავრის ვლადიმირისა . . . 2—
- 20) წმიდა ნინა ქართველ-განმანათლებელი . . . 2—
- 21) შიო-მღვდის მონასტერ და ცხოვრების აღწერა დიდისა მამისა ჩვენისა შიოსა სურათით—ფასი . . . —5
- 22) მიძინება უოვლად წმიდა ღვთის-მყოვლისა, სურათით—ფასი . . . 2—გ.
- 23) ავალეზა პატიოსნისა და ცხოველ-მყოვლისა ჯვრისა უშლისა სურათით . . . 2—
- 24) ღვთის-მყოვლის დაადება—სურათით . . . 2—
- 25) ტაძრად მიყვანება ღვთის-მყოვლისა . . . 2—
- 26) მსთერი სურათით.—ფასი . . . 5—

ვინც წიგნს აღნიშნულ წიგნებს გამოიწერს აზ-
ნაქვებ ერთი თუმნისა, მას მანეთზე დაეთმობა 15 გ.
ვინც 2 გ. წიგნებს დაბარებს აზნაქვებს ასე
ცალისა, ის ფასით გასაგზავნს აზნაქვებს.

შინაარსი: ოთხი. ნაწ. სამკვეთო სამზრუნველობაზე
მართლ-მადიდებელ ეკლესიებთან.—სია სასულიერო წო-
დების პირთა, რომელთაც უწმიდესი სინოდიდან მისი
მადლ უოვლად უსაძღვრელობის საქართველოს ეკლეს-
იისა და დიდის შემდგომლობით დაენიშნათ ერთ-
დროებითი შემწეობა.—აზნაქვები. ნაწილი: კიდევ საეკ-
ლესიო სამკვეთო სამზრუნველობის დაარსების შესახებ.
—სია პრეკინციად.—«მწეულის» კორაქსონდენია
შორანის მასრიად.—«მწეულის» კორაქსონდენია
სიღნაღის მასრიად.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—
სიტყვა, თქმული თეოდოსის სასულიერო სემინარიის
რექტორისაგან, ახლად დაწინაურდნის სემინარიის მომღვრის
თანამდებობაზე.—«მწეულის» განცხადება.—«იგორის»
განცხადება.—«მეუწის» განცხადება. წიგნების განცხადება.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე. Доз. цензурою. Кутаись, 29 ноября 1889 г.

Собственная типография редакция (И. Д. Гамбашидзе) помещ. вь домъ бр. Хавановых на Немецкой ул.